

Bez barier

• MAŁGORZATA ALICJA DUDEK

NAJWIĘKSZE BARIERY BUDUJEMY SAMI – W NASZYCH GŁOWACH, BO NIE MA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH, SĄ TYLKO OSOBY NIE DOŚĆ WYKSZTAŁCONE – TAKĄ OPINIĘ MOŻNA USŁYSZEĆ W BIURZE PEŁNOMOCNIKA RZĄDU DS. OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Portal Pracuj.pl we wrześniu ubiegłego roku przeprowadził ankietę wśród swoich użytkowników (pracodawców i poszukujących pracy) na temat postrzegania osób niepełnosprawnych w miejscu pracy. Na jej podstawie (10 pytań badających opinie i przekonania dotyczące osób niepełnosprawnych w miejscu pracy, na które odpowiedziało 1541 osób) sporządzono raport, z którego wynika m.in., że co trzecia osoba pracowała kiedykolwiek z niepełnosprawnym współpracownikiem, a aż 97 proc. badanych nie miałoby nic przeciwko współpracy z niepełnosprawnym (wykres 1).

Tymczasem dane zgromadzone w Państwowym Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) wykazują, że na prawie 2,5 mln niepeł-

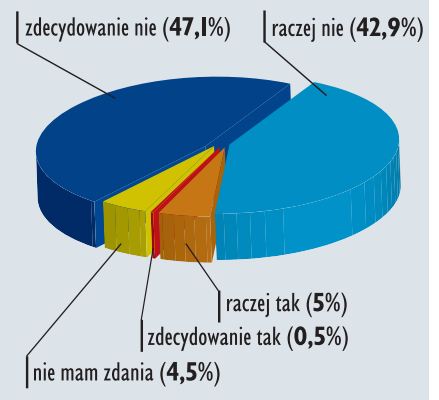
nosprawnych w wieku produkcyjnym pracuje niespełna 447 tysięcy osób, czyli co piąty niepełnosprawny. Największe szanse na znalezienie pracy mają dobrze wykształceni specjaliści, którzy w wielu przypadkach znajdują zatrudnienie w bankach i SKOK-ach.

ZDOBYĆ WIEDZĘ

Tylko 5 na 100 zapytanych przez Pracuj.pl osób uważa, że niepełnosprawni stanowią obciążenie dla przedsiębiorstwa. 80 proc. natomiast jest zdania, że współpraca z niepełnosprawnymi wychodzi firmie na dobre. Podobnego zdania wydają się być wyższe uczelnie, które z wielkim zapalem wzięły się do pracy, by zapewnić niepełnosprawnym studentom normalne funkcjonowanie, dostęp do zbiorów biblioteki czy w końcu akademik. W Szkole Głównej Handlowej w Warszawie studiuje ok. 30 osób niepełnosprawnych. W październiku 2006 roku w SGH powołano pełnomocnika rektora ds. osób niepełnosprawnych, który poza koordynacją prac związanych z przystosowaniem uczelni do potrzeb osób niepełnosprawnych, zajmuje się również organizowaniem indywidualizowanego wsparcia dla niepełnosprawnych studentów i doktorantów (oraz pracowników), a także promowaniem ich aktywizacji zawodowej. Na Uniwersytecie Warszawskim natomiast biuro ds. osób niepełnosprawnych funkcjonuje od lat. I choć trudno dziś jednoznacznie stwierdzić czy rosnąca liczba studentów niepełnosprawnych jest efektem działania biura, czy na odwrót, to warto zwrócić uwagę, że w roku akademickim 1996/1997 było ich 40, a w obecnym jest już 902. UW bowiem przygotował się gruntownie na przyjęcie niepełnosprawnych, likwidując bariery architektoniczne, przystosowując akademiki i co najważniejsze bibliotekę akademicką, gdzie niezbędne do nauki tomy znajdują nawet niewidomi studenci.

Znacznie dalej poszła Wyższa Szkoła Zarządzania Polish Open University, gdzie niepełnosprawność stu-

Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem, że osoby niepełnosprawne są mniej wydajnymi pracownikami?

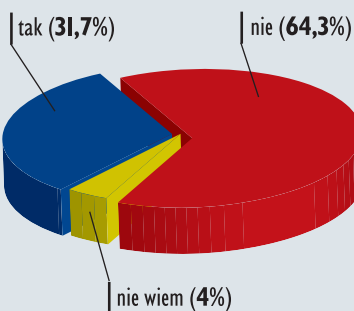
Źródło: Pracuj.pl

denta nie stanowi żadnego problemu z uwagi na możliwość wyboru toku nauczania w systemie e-learning. Dzięki zastosowaniu nowoczesnych rozwiązań technicznych taki tok studiów nie stwarza problemów ani niedosłyszącym, ani nawet niedowidzącym studentom. W przypadku niewidomych, którzy nie znają jeszcze klawiatury komputera na tyle dobrze, by samodzielnie napisać egzamin, uczelnia wysyła osobę, która pisze egzamin pod dyktando studenta.

MIEJSCA SĄ, CHĘCI TEŻ

Pierwsze skojarzenie z niepełnosprawnością przywodzi na myśl wózek inwalidzki. Dlatego też pracodawcy dość często, mimo deklaracji zatrudnienia niepełnosprawnych, obawiają się, że nie sprostają temu zadaniu. A to brak podjazdów, a to windy za ciasne, a to toalety do gruntownej przebudowy... Tymczasem niepełnosprawni ruchowo to tylko część osób, które z powodzeniem mogą wykonywać większość zajęć należących np. do informatyka czy analityka. Mierne wciąż wyniki w zatrudnianiu niepełnosprawnych można zatem po części zrzucić na karb niewiedzy i lęku, ale jest jeszcze druga strona medalu. W wielu przypadkach niepełnospraw-

Czy kiedykolwiek pracowałeś z osobą niepełnosprawną?

Źródło: Pracuj.pl

ni specjaliści nie podejmują starań o wymarzoną pracę ze względu na brak wiary w siebie. Otuchy nie dodają im również sami pracodawcy, którzy często zaznaczają, że wraz z CV życzą sobie otrzymać zdjęcie kandydata. I tu rodzi się kolejny temat, który zdaniem headhunterów powinien dać pracodawcy wiele do myślenia, bo o ile uczelnie wyższe nie robią problemu ze stopnia niepełnosprawności studenta, o tyle szkoły średnie, a przede wszystkim podstawowe problem widzą. I to duży. Zatem zdobyta wiedza i wąska specjalizacja, poparta praktyką każe przypuszczać, że osoba niepełnosprawna zgłaszająca się na rozmowę kwalifikacyjną jest zdeterminowana, systematyczna i konsekwentna, pomimo barier. Niektórzy doceniają te cechy, a efekty są zdumiewające (wykres nr 2), zwłaszcza że aż 75 proc. ankietowanych przez Pracuj.pl uważa, że niepełnosprawnym bardziej niż osobom sprawnym zależy na utrzymaniu pracy, a 65 proc., że niepełnosprawni są bardziej sumienni.

NIEPEŁNOSPRAWNI W BANKACH

– Wszystkich pracowników i kandydatów do pracy traktujemy według jednolitych zasad, nie różnicując i wyróżniając osób choćby z uwagi na wiek, płeć, przekonania czy też niepełnosprawność – mówi Elżbieta Zawadzka, dyrektor departamentu zarządzania kadrami w banku BGŻ. – Podstawowymi kryteriami zatrudnienia są wiedza, doświadczenie i kompetencje oczekiwane na określonym stanowisku. Jeżeli to właśnie osoba niepełnosprawna w najwyższym stopniu spełnia te kryteria, to zostaje zatrudniona. Obecnie bank zatrudnia 19 pracowników niepełnosprawnych na różnych stanowiskach i w różnych obszarach działalności banku.

Pytania o liczbę zatrudnionych osób niepełnosprawnych rozesłaliśmy do większości topowych polskich banków. Na pytanie odpowiedziało tylko kilka.

– W naszym banku nie ma przeciwwskazań do zatrudniania niepełnosprawnych, o ile posiadaliby odpowiednie kwalifikacje – powiedział Jerzy Pietrewicz, prezes Banku Ochrony Środowiska.

BOŚ jednak, podobnie jak Kredyt Bank (wraz z Wartą) nie ma wśród swoich pracowników żadnego niepełnosprawnego, BGŻ zatrudnia 19, Pekao 24, a PKO BP 91 niepełnosprawnych (stan na 31 stycznia 2007). Znaczna liczba niepełnosprawnych pracuje również w mBanku, gdzie rekrutacja do Call Center trwa niemalże nieustannie, a pracowników niepełnosprawnych wciąż przybywa. Reszta pytań pozostała bez odpowiedzi. Uzyskane informacje, a raczej ich brak, mogą na pierwszy rzut oka wskazywać na chowanie głowy w pia-

sek, ale rzeczywiste dane na temat wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych w bankach są o wiele pogodniejsze. PFRON podaje, że osoby niepełnosprawne zatrudnione są w 298 bankach i Spółdzielczych Kasach Oszczędnościowo-Kredytowych, a 29 pracodawców posiada wskaźnik zatrudnienia powyżej 6 proc., co zwalnia ich z konieczności odprowadzania składek na PFRON. Maksymalny wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych (WZON) w bankach i SKOK-ach jaki notuje PFRON wynosi obecnie 13,64 proc. •

Anita Wojtaś-Jakubowska z Grupy Pracuj, właściciela portalu Pracuj.pl:

– Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych to istotny problem polskiego rynku pracy. Choć wiele się o niej mówi w kontekście różnych akcji społecznych, znaczna część pracodawców nadal boi się zatrudniania osób niepełnosprawnych. Boi się lub nie wie, od czego powinni zacząć. Decyzji o zatrudnieniu niepełnosprawnego nie ułatwiają zawile i w dodatku ciągle zmieniające się przepisy, ale też stereotypy narosłe wokół niepełnosprawności: „na rynku pracy nie powinno być dla nich miejsca”. Pracownika należy postrzegać i oceniać w kategoriach kompetencji, a jego niepełnosprawność w większości przypadków powinna być kwestią nieistotną bądź drugorzędą.

Wielu pracodawców woli jednak nadal płacić kary niż skorzystać z oferty niepełnosprawnego pracownika. Po pierwsze dlatego, że nie mają czasu zając się skomplikowanymi dla nich formami dofinansowania, ale także dlatego, że koszty dostosowania miejsca pracy często są zbyt duże. Problemu z tym nie powinny mieć jednak banki, które w trosce o niepełnosprawnego klienta dostosowują przecież swoje budynki i ofertę do jego potrzeb. Trzeba również pamiętać, że ten problem dotyczy wszystkich uczestników rynku pracy. Część pracodawców wyraża chęć zatrudnienia nie w pełni sprawnych pracowników, ale tylko niewielka część osób niepełnosprawnych aktywnie poszukuje zatrudnienia, obawiając się, że nie ma wystarczającego wykształcenia lub po prostu brakuje im wiary w siebie. Niepotrzebnie, bo jak wynika z naszej ankiety, osoby pracujące lub poszukujące pracy w zdecydowanej większości postrzegają niepełnosprawnych jako równie wydajnych pracowników. Nie warto marnować potencjału tych osób, szczególnie że wciąż brakuje specjalistów z różnych dziedzin gospodarki. Dlatego, mimo braku spektakularnych i od razu widocznych zmian na rynku pracy, trzeba zachęcać pracodawców, by otworzyli swoje drzwi dla tych osób i przekonali się, że doskonałym pracownikiem może być również niepełnosprawny, który posiada odpowiednie kwalifikacje.

Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych (WZON) w bankach i SKOK-ach wg dokumentów za styczeń 2007 r. (stan na 5 lutego 2007r.)

WZON (%)	Liczba pracodawców
0,01-0,99	45
1-1,99	36
2-2,99	26
3-3,99	22
4-4,99	6
5-5,99	6
6 i powyżej*	29

* max. WZON 13,64%; Źródło: PFRON